

Волощук Г.О.,

д.е.н., професор Черкаського державного технологічного університету

ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

З'ясовано основні проблеми формування інноваційної стратегії підприємств України. Запропоновано алгоритм стратегічного планування та розроблено механізм інноваційного стратегічного розвитку підприємств в умовах членства України в СОТ.

The article deals with the forming of innovative strategy of Ukrainian enterprises. The algorithm of strategic planning has been proposed and the mechanism of innovative strategic development of the enterprises in conditions of Ukraine as a member of ITO, has been developed.

Постановка проблеми. Для України, яка лише на початку ХХІ ст. започаткувала зростання темпів економічного розвитку, інноваційний вектор розвитку є визначальним на шляху суспільного прогресу і підвищення добробуту населення. У сучасних реаліях результати суспільного розвитку визначаються не сукупністю ресурсів, а їх ефективним використанням, що може забезпечити лише інноваційний вектор. У економічно розвинених країнах інновації забезпечують близько 80% темпів економічного зростання, а в Україні цей показник у декілька разів менший, тому наукові розробки з цієї проблеми є особливо актуальними.

Аналіз останніх досліджень з цієї проблеми. Оскільки в умовах ХХ і особливо ХХІ ст. інноваційний розвиток є визначальним всього суспільного розвитку, цим проблемам присвячували свої праці провідні західні економісти – І. Ансофф, Р. Акофф, П. Друкер, Дж. Кларк, С. Кузнець, М. Мескон, К. Нейгоце, Д. Норт, М. Портер, Р. Солоу, Дж. Форрестер, Й. Шумпетер та інші. За останні роки вийшли друком фундаментальні праці українських вчених, які присвячені цій проблематиці, серед них розробки О. Амоші, Ю. Бажала, І. Бланка, В. Гейця, Б. Кваснюка, М. Крупки, Ю. Пахомова, М. Чумаченка, А. Чухно

та інших. Незважаючи на комплексне теоретичне обґрунтування цієї проблеми на макрорівні, досконалих розробок на макрорівні ще недостатньо, хоча протягом останніх років з'явилися окремі дисертаційні роботи та статті з цієї проблематики, але є очевидним, що вдосконалення підходів щодо інноваційної стратегії підприємств є перманентним процесом.

Метою цієї статті є розробка окремих складових інноваційної стратегії підприємства, зокрема, структурної функціональної схеми інноваційної стратегії підприємства.

Виклад основного матеріалу. Беручи до уваги складні суспільно-політичні процеси в Україні протягом останніх років, ситуація із інноваційним розвитком є суперечливою, про що свідчать такі показники (таблиця) [1, с. 317-321].

Таблиця

Показники інноваційного розвитку України за 2003-2006 рр.

Показники	Роки			
	2003	2004	2005	2006
Кількість інноваційно активних промислових підприємств, одиниць	1496	1359	1193	1118
Загальний обсяг інноваційних витрат у промисловості, млн. грн.	3059,8	4534,6	5751,6	6160
Із них:				
За рахунок Державного бюджету	93,0	63,4	28,1	114,4
Власних коштів	2148,4	3501,5	5045,4	5211,4
Впровадження прогресивних технологічних процесів	1482	1727	1808	1145
Освоєння нових видів продукції, найменувань	7416	3978	3152	2408

Такі дані показують, що Україна поступово втрачає позиції інноваційно активної держави. Щорічно знижується кількість інноваційно активних підприємств, зменшується освоєння нових видів продукції, а з 2006 р. – знижується впровадження прогресивних технологічних процесів. За рахунок коштів Державного бюджету протягом останніх років фінансувались наукові розробки на суму в межах 20 млн. американських доларів, що в сотні разів менше, ніж в економічно розвинених державах.

Необхідно також відзначити, що в Україні ще не досягнуто показника інвестицій в основний капітал за 1990 р., і станом на початок 2008 р. він становить лише 67,6% [1, с. 197].

Також до негативних тенденцій інноваційного розвитку можна віднести перманентну нерівномірність розподілу інвестицій між регіонами. Так, частка інвестицій в основний капітал трьох регіонів – Донецької, Дніпропетровської областей, а в м. Києві у 2005 р. складала 40%, а у 2006 р. – майже 38% [1, с. 189].

Отже, якщо у практиці господарювання інвестиційним процесом приділяється недостатньо уваги, то на теоретичному рівні щодо наукового обґрунтування стратегічних напрямів інноваційного розвитку можливо відшукати певну кількість розробок, виконаних вітчизняними вченими. Така ситуація склалась за такими причинами:

- теорії стратегічного управління в умовах перехідного періоду цього часу, що характеризуються фрагментарністю та суперечливими підходами;
- сучасні українські підприємства, які впроваджують інновації, мають певну специфіку господарювання, що вимагає індивідуальних підходів до формування їх власних стратегій;
- відомі теоретичні конструкції до формування стратегічних підходів не передбачають комплексного врахування різноманітних чинників, що не сприяє розробці науково обґрунтованих і можливих до реалізації на практиці стратегій;
- українське підприємницьке середовище має певну специфіку, яка відображає ментальність українського народу, тому механічне запозичення зарубіжного досвіду, хай навіть і ефективного та досконалого у відповідних країнах, потребує суттєвих адаптаційних корективів.

Для подальшої розробки теоретичних основ формування інноваційної стратегії підприємства запропоновано алгоритм стратегічного планування та механізм інноваційного стратегічного розвитку підприємств.

При розробці алгоритму стратегічного планування можна використовувати різноманітні концепції підприємства: базову, еволюційну, інтеграційну тощо.

У цьому випадку найбільш сприятливою буде інтеграційна концепція, що досліджує підприємство як стабільну, цілісну та відмежовану від зовнішнього навколишнього середовища самостійну соціально-економічну динамічну систему відкритого типу.

Використання цієї концепції дозволяє конкретизувати цілі, методи, і засоби впровадження нової техніки, технологій, нових видів продукції, уточнити доцільність покращення наявних.

Рис. 1. Алгоритм стратегічного планування розвитку інноваційного підприємства

Схема механізму подана на рис. 2.

Ґрунтуючись на положеннях цієї концепції, можна так представити запропонований алгоритм (рис. 1).

Враховуючи особливості функціонування підприємства інноваційного типу, в цей алгоритм можуть вноситься відповідні корективи.

При розробці механізму інноваційного стратегічного розвитку підприємств в умовах, коли Україна стане повноправним членом ЄС, були враховані та оцінені умови зовнішнього та внутрішнього середовища. Механізм передбачає функціонування структурних підрозділів підприємства згідно з визначеними видами стратегій, наявних завдань, термінів, реалізації цих завдань з метою випуску конкурентоспроможної продукції.

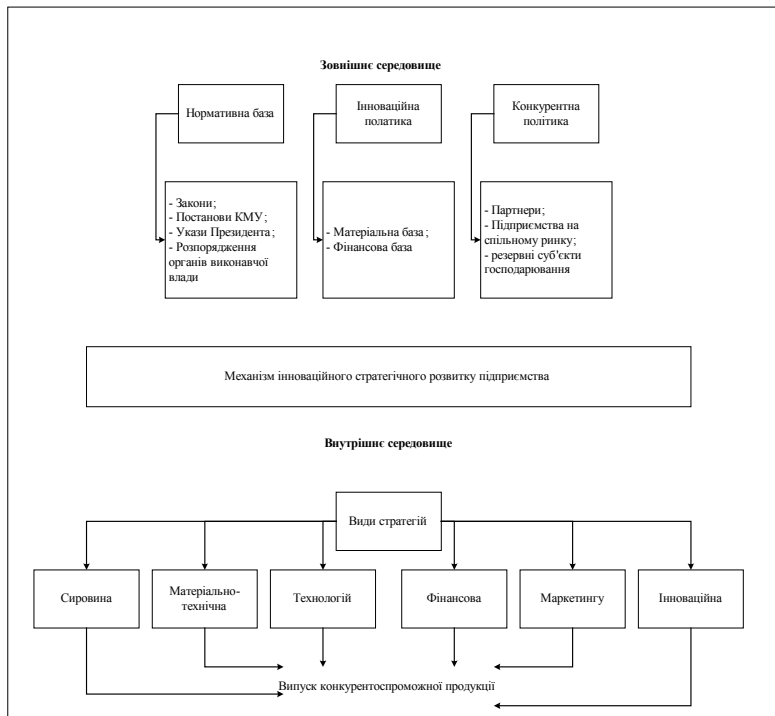

Рис. 2. Схема механізму інноваційного стратегічного розвитку підприємств

Реалізація цього механізму дозволяє моделювати іннова-

ційну діяльність підприємства з урахуванням умов зовнішнього і внутрішнього середовища, коригувати методи реалізації окремих складових стратегічного розвитку.

Висновок. Інноваційні процеси в Україні віддзеркалюють загальний стан суспільної системи, є її складовою, тому є доцільним продовження наукового дослідження в цьому напрямі.

Література

1. Статистичний щорічник України за 2006 рік. Державний комітет статистики України. / За ред. О.Г. Осауленка. К.: "Консультант", 2007. – 552 с.